

La importància ecològica de les basses i llacunes temporàries

D. BOIX, J. SALA, S. GASCÓN, S. BRUCET I X. QUINTANA
Institut d'Ecologia Aquàtica de la Universitat de Girona

Quaderns de la Selva, 16

•

Any 2004

p. 19 a 21

El perill de degradació i desaparició al que es troben sotmesos els sistemes aquàtics lenítics continentals a la península Ibèrica ha estat motiu de preocupació tant per col·lectius científics com conservacionistes. Dins aquest marc, els ambients aquàtics temporanis són els que es troben en una situació més precària, atès que la seva degradació no s'ha aturat malgrat l'existència d'iniciatives de protecció de les llacunes temporànies mediterrànies (hàbitat prioritari segons la Directiva Europea 92/43/CEE). Així, darrerament en l'àmbit mediterrani s'ha posat de manifest la importància de la flora dels sistemes aquàtics temporanis i la necessitat de la protecció d'aquest ambients per la conservació d'espècies animals.

Els ambients temporanis han desaparegut o s'han degradat d'una manera alarmant en molts punts del planeta durant el darrer segle i es coneix l'efecte negatiu de les pràctiques agrícoles actuals sobre la fauna d'ambients temporanis. A més, s'ha menysvalorat la importància de la seva fauna, tot i l'existència de grups zoològics que únicament habiten llacunes i basses temporànies o que en depenen d'una manera important. Així a Europa, la destrucció d'aquests hàbitats ha comportat la desaparició de moltes poblacions d'anostracis, notostracis i amfibis en els darrers 50 anys. La restauració i/o creació de nous ambients aquàtics és una alternativa davant aquesta situació però aquestes actuacions en la península Ibèrica i en altres punts del planeta, a més de ser en molts casos purament testimonials, no sempre han tingut l'atenció necessària ni en el caràcter temporani ni en la qualitat de l'aigua dels sistemes aquàtics naturals. Els aspectes positius que comporta el caràcter temporani d'aquestes aigües són: l'alta producció, tant en la fase aquàtica com en la terrestre; la resistència a l'anòxia gràcies a l'oxigenació que suposa la fase seca; o la menor pressió de predació per part dels peixos que afavoreix les poblacions d'amfibis i d'invertebrats. Malauradament massa sovint la gestió dels espais aquàtics va molt dirigida a la conservació d'un nombre molt petit d'espècies de la comunitat com ara els ocells.

El poc volum de publicacions científiques sobre els ambients temporanis no és coherent amb la seva distribució i abundància (especialment en l'àmbit mediterrani), importància ecològica o interès limnològic. A més, dins de la comunitat científica internacional han sortit veus que reclamen una revisió de les idees existents sobre la biodiversitat d'aquests ambients temporanis, alhora que es considera que les "percepcions humanes" han influït massa en la idea de l'existència d'un fort constrenyiment sobre la fauna atribuït a l'assecatge. Tant l'existència d'adaptacions a l'assecatge en molts grups biològics diferents, com la presència en ambients temporanis de fauna sense adaptacions especialitzades per sobreviure o evitar l'assecatge, o el fet que les taxes de desaparició de la fauna d'ambients temporanis són similars a les d'ambients permanents, no donen suport a aquest suposat fort constrenyiment de l'assecatge.

Ja que la biodiversitat és un dels punts clau que s'utilitza en els criteris de protecció, la conservació dels ambients temporanis necessita de l'ampliació del coneixement sobre la seva biodiversitat. Un major nombre de treballs de base de la composició faunística i florística és una via, malgrat que poc potenciada en l'actualitat, imprescindible per aquesta finalitat.

Orquídia (*Orchys laxiflora*) en un prat de dall de l'estany de Sils.

Foto: Santi Ramos.